

2. Odborné školy na vysokých školách technických: Vědecké odbory k technickým školám náležející jsou tak rozmanité, že jest záhodno roztržiti je ve více škol odborných.

a) Jsou — kromě všeobecného oddělení — z pravidla tyto: odborná škola inženýrská hlavně pro stavbu silniční a vodní, stavební škola v užším smyslu hlavně pro stavbu pozemní, škola pro stavbu strojů a škola pro technickou chemii.

b) Kromě přednášek odborných odbývají se též přednášky o jednotlivých právo- a státovědeckých předmětech a vyučuje se řečem moderním.

3. Správa technické školy přísluší sboru profesorskému a rektoru na dobu jednoho roku volenému, správa jednotlivých odborných škol sborům příslušného oddělení a děkanům na dobu dvou let voleným (na Lvovské škole vysoké jen děkanům).

4. Učitelé jsou řádní a mimořádní profesori, soukromí docenti, honorovaní docenti, učitelé a suplenti. Kromě toho působí i výpomocné síly učitelské, jako adjunkti, konstruktéři, laboranti a asistenti.

5. Studující jsou řádní a mimořádní posluchači. Za řádného posluchače může býti zapsán, kdo předloží maturitní vysvědčení z gymnasia neb reálky. Mimořádnými posluchači mohou státi se ti, kdo dosáhli 18. roku věku svého a vykázali přiměřené vzdělání předběžné, též maturanti, kteří zamýšlejí navštěvovati jen jednotlivé přednášky. Jen řádní posluchači mají nárok na absolutorium a to jen tehda, když navštěvovali veškeré předměty v studijním plánu ministrem schváleném uvedené. Doba studií trvá ve škole inženýrské a stavební 5 let, v odborné škole pro stavbu strojů a pro technickou chemii 4 roky.

6. Řád zkušební: Tento je blíže upraven, pokud se týče zkoušek prospěchových a zkoušek státních výn. min. kultu a vyučování ze dne 12. června 1878 č. 94 ř. z.

a) Zkoušky prospěchové jsou zkoušky ústní odbývané na konci každého pololetí k posouzení dobrého úspěchu v jednotlivých disciplínách. Vysvědčení vydaná o zkouškách těchto nemají význam vysvědčení o zkouškách státních.

b) Zkoušky státní jsou určeny k přesnému vyšetření potřebných technických vědomostí odborných. Jsou dvě státní zkoušky; první (všeobecná) a druhá neb odborná. K první státní zkoušce mohou se kandidáti hlásiti jen na té vysoké škole technické, na které jsou toho času zapsáni. (Blížší viz v čl. Zkoušky státní.)

c) Mimo státní zkoušky jsou ještě zkoušky diplomové, jež mají za účel umožniti kandidátu, by do jisté míry samostatně dovedl prakticky upotřebiti přednesenou látku učební, a jsou rigorosa techniky. Zkušební komisi k dosažení diplomu jmenuje ministr vyučování z profesorů, docentů a jiných odborníků.

Školy tovární,

Říšský zákon o školství obecném ze dne 14. května 1869 č. 62 ř. z. pečuje o děti mladistvé dělníky, jež jsou zaměstnáni v továrnách nebo větších podnicích živnostenských a tím je jim bráněno zúčastniti se vyučování ve škole obecní. Tento zákon nařizuje majitelům továren, by dle platných předpisů o školách veřejných buď sami neb ve spojení s jinými majiteli továren zřizovali samostatné školy. Doba vyučovací obnášeti musí na těchto školách továrních nejméně 12 hodin týdně. Hodiny tyto budtež,

pokud možná, stejnoměrně rozděleny na jednotlivé dny všední. Hodiny vyučovací nebudtež položeny před 7. hodinou ranní, po 6. hodině večerní neb na dobu polední.

Intence zákona je tudíž ta, by osobám nemajetným byla poskytnuta možnost si něco vydělati a zároveň zúčastniti se nezbytně nutného vyučování.

Ježto však dle novely živnostenské ze dne 8. března 1885 č. 22 ř. z. mladiství dělníci pomocní teprve po dosaženém 14. roku mohou býti připuštěni ku pravidelnému živnostenskému zaměstnání v továrnách, tito však školou již nejsou povinni, jsou nyní školy tovární určeny hlavně pro děti nedosáhnoucí ještě věku 14 roků, které v továrně dočasně vypomáhají, a pak pro pomocné dělníky starší 14 roků, kteří zanedbali školní vyučování v době, kdy školou byli povinni.

Školy vojenské.

I. Pojem a rozdělení jejich.

Školy vojenské jsou ústavy vojenské, na nichž vyučují a vzdělávají se osoby vojenské ve vědomostech pro stav vojenský a k nabytí jeho nezbytných; jsou pak vyšší a nižší školy vojenské, dále vychovávací a vzdělávací ústavy, odborné školy a ženské vychovatelný.

II. Vyšší vojenské školy:

1. Kursy pro důstojníky mají za úkol vzdělávání důstojníků pro rozličné kategorie a branže vojska. Jsou pak to:

a) vyšší dělostřelecký a ženíjný kurs, v němž učí se důstojníci prodávající již službu při trupě některé, oněm technickým předmětům a válečným naukám, jichž nezbytně potřebují jako vyšší hodnostáři a ve zvláštních službách zbraně své (t. j. při dělostřelectvu atd.) Každý důstojník dělostřelecký nebo ženíjný až po setníka může žádati o přijetí do kursu tohoto, sloužil-li aspoň 3 léta jako důstojník přímo u trupy, může se vykázati velmi dobrou kvalifikační zprávou, podá důkaz o tom, že zná předměty uvedené v následujícím přehledu, a podrobí-li se konečně přijímací zkoušce z vyšší matematiky a analytické mechaniky. Důstojníci, kteří již navštěvovali školu válečnou, nepřijímají se do vyšších kursů a naopak. Přijímací zkoušky konají se počátkem října u technicko-administrativního vojenského odboru (komité) a říšské ministerstvo povolává aspiranty ku zkouškám těmto. Účelem přijímací zkoušky jest přesvědčiti se, že dotýčný kandidát z matematiky ví tolik, aby mohl úplně rozuměti přednáškám o dělostřelbě a strojnictví, o opevnění a stavební mechanice. Aspiranti schopní, kteří nemohli být přijati pro nedostatek místa, poznamenáni jsou pro příští rok (věst. 30. kus z r. 1871).

b) Přípravný kurs pro aspiranty štábních důstojníků dělostřelectva; účelem kursů těch jest nejstarším (co do hodnosti) setníkům ucházejícím se o povýšení poskytnouti dle potřeby příležitost, aby se připravili ku theoretické zkoušce, kterou dlužno dle předpisů o povyšování složiti. Žadatelé chtějící do kursu tohoto býti přijati, musí všeobecně prokázati se kvalifikací k povýšení nezbytnou. Do přípravného kursu povolávají se aspiranti dle pořadu stáří služebního. S kursem spojena jest dělostřelecká škola střelecká, jejíž absolventi mají vzdělati se za zdatné instruktory a tím napomáhati stejnoměrnému střeleckému vzdělání dělostřelby. Důstojníci vyšedší dělostřeleckou školu střeleckou vstupují později do služeb při trupách dělostřeleckých. V přípravném kursu přednáší